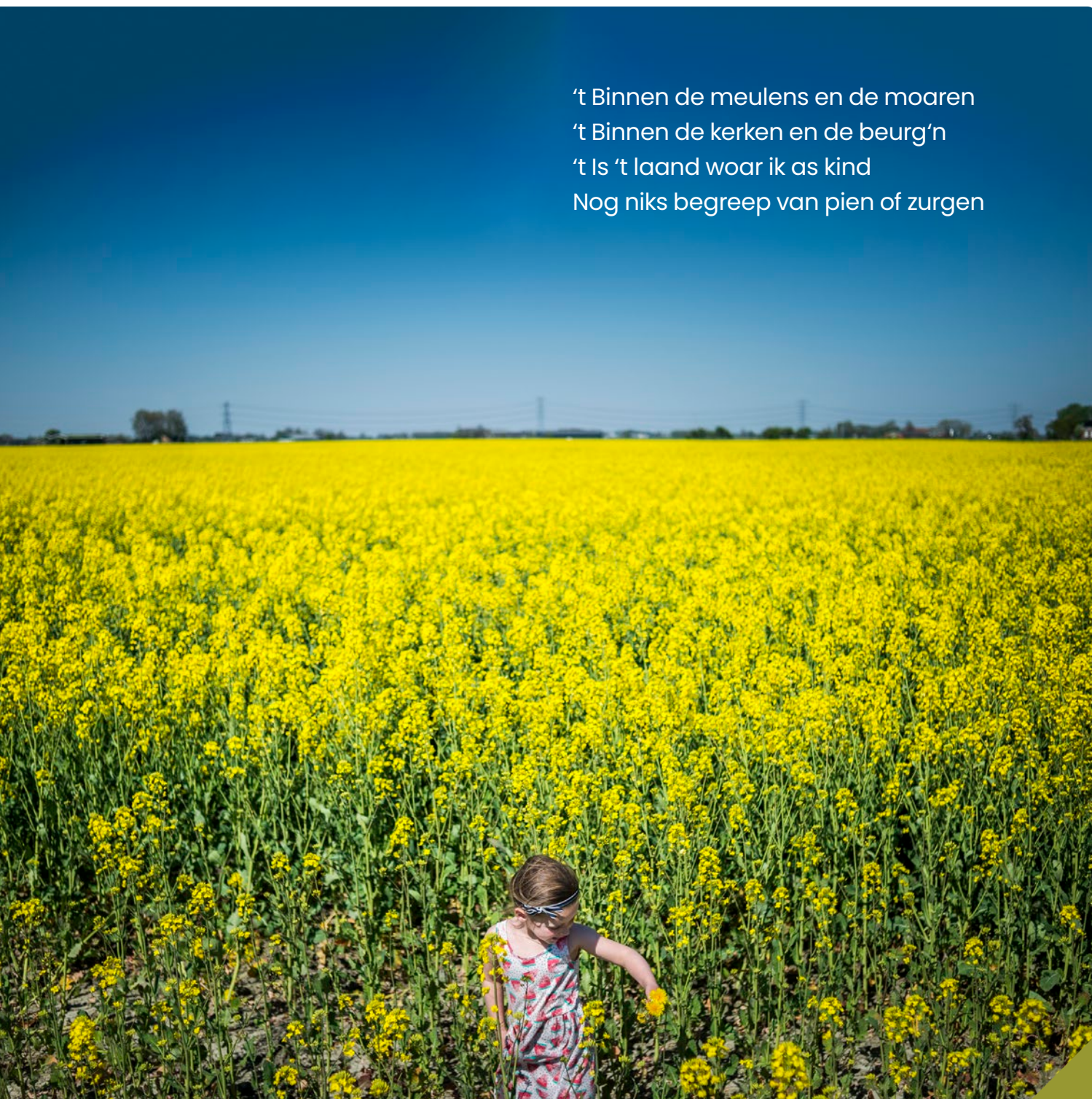

Bouwen aan herstel

Ons verhaal voor 2024 en daarna

't Binnen de meulens en de moaren
't Binnen de kerken en de beurg'n
't Is 't laand waar ik as kind
Nog niks begreep van pien of zurgen

Als je door het Groningse landschap rijdt, zie je al gauw waarom mensen er zo graag wonen. De streek ademt rust, ruimte en vrijheid. Het is een zijn, een gevoel dat zo weergaloos bezongen is door Ede Staal in zijn 'Het Hoogelaand':

Het is in die streek waar in de jaren zestig diep in de bodem het Nederlands goud gevonden werd. De gaswinning in wat het Groningenveld ging heten kwam daarna al snel op gang. Het heeft Nederland ongekend veel welvaart gebracht. Hoewel er al langer signalen kwamen dat de gaswinning bodembeweging veroorzaakte, betekende de beving van Huizinge op 16 augustus 2012 pas een echte ommekeer. Toen werd voor iedereen duidelijk dat gaswinning bevingen en schade aan woningen en gebouwen veroorzaakte.

Maar nog ingrijpender bleek de schade voor de inwoners. Het is hun gevoel van veiligheid, hun huis, hun grond, hun erfgoed, hun geschiedenis die geraakt wordt. En daarom veroorzaakt een aardbeving door gaswinning meer dan een scheur in de muur. Het is de voorbode van gedoe, van procedures, van mensen over de vloer met blocnotes en gereedschap. Het berooft hen van privacy, vrijheid en tijd en brengt zorgen en emoties.

De pogingen die er sinds Huizinge zijn ondernomen om een adequaat antwoord te bieden op de vraagstukken van schade, onveiligheid, groeiende onzekerheid, stress, leed en verdriet zijn slechts deels succesvol geweest. Dat concludeerde onder meer de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen begin 2023. De inkomsten uit gas bleken voor de overheid belangrijker dan werkelijk oog te hebben voor de gevolgen van de gaswinning voor de mensen in het gaswinningsgebied.

Plicht

Groningers en Drenten hebben het recht om te wonen in een veilig en schadevrij huis, in een omgeving die floreert en waar kinderen zich kunnen ontwikkelen 'zonder pijn of zurgen'. Daarnaast heeft de nationale overheid de morele plicht om door mijnbouw gedupeerde Groningers en Drenten een oplossing te bieden en maatregelen te nemen waardoor zij het verleden achter zich kunnen laten en hun blik op de toekomst kunnen richten. Dit met de wetenschap dat, ondanks het sluiten van de gaskraan, nieuwe schade zich kan blijven voordoen.

Leidraad

De leidraad voor ons doen en laten is het individuele en fundamentele recht van Groningers en Drenten op veiligheid en herstel van de schade én het recht van kinderen om zich te ontplooien. Ook hebben wij steeds oog voor de fysieke omgeving, de cultureel historische identiteit en de sociale samenhang in het gebied. Onze primaire taak is het herstellen en vergoeden van fysieke schade. Samen met andere organisaties dragen we daarnaast bij aan het herstel van sociale, psychische en immateriële schade.

Kernopgave

Onze kernopgave is het afhandelen en zoveel mogelijk daadwerkelijk herstellen van schade, die mensen en gebouwen oplopen en hebben opgelopen, in het effectgebied. Daarbij staan aanvragers centraal en ligt onze focus op waar de impact van de gevolgen van de gaswinning het grootst is. Wij doen dat mild, menselijk, makkelijk¹, professioneel en deskundig. Zo bouwt het IMG mee aan een perspectief voor de regio en zijn inwoners.

¹ Deze terminologie komt uit de parlementaire enquête. Het IMG geeft hieraan de volgende duiding:
- 'Mild' betekent dat schade ruimhartig wordt vergoed en bij fysieke schade de causaliteit deels wordt losgelaten. Ook kan in bijzondere gevallen gebruik worden gemaakt van een budget voor knelpunten.
- 'Makkelijk' betekent dat processen worden ontwikkeld vanuit de burger en het IMG voortvarend zaken oppakt.
- 'Menselijk' betekent een persoonlijke benadering, direct contact, inzet van zaakbegeleiders en steunpunten en een correcte bejegening.

't Is 'n doevetil, 'n durpsstroat,
't Is 'n olde bakkerij,
't Binnen de grote boerenploatsen,
Van Waarvum, Oskerd, zo noar Mij

Positionering

Bredere opdracht

Nu het nieuwe beleid is vastgesteld heeft het IMG een eigen verantwoordelijkheid voor de uitvoering ervan. Een van de kenmerken daarvan is dat onze taak is verbreed. Wij doen nu meer dan alleen de aansprakelijkheid van de NAM afwikkelen. De regeling voor duurzaam herstel en de knelpuntenpot voeren wij uit in opdracht van het Ministerie en dat maakt dat wij ook in formele zin voor die regelingen direct verantwoording dienen af te leggen. Daarmee worden rolvastheid en -duidelijkheid des te meer belangrijk. Het betekent ook dat we relaties met en afhankelijkheden van andere (overheids)organisaties nog een keer evalueren, op hun merites beoordelen en waar nodig anders invullen.

In verbinding

(Zelf)bewust van onze kennis, kunde en ervaring en vanuit een zelfstandige en onafhankelijke positie gaan wij door met het verder ontwikkelen van onze relaties met de NCG, de provinciale en regionale overheden, instellingen en natuurlijk de maatschappelijke organisaties. Ook staan we open voor meer of minder tijdelijke allianties rond specifieke (aan de gevolgen van de gaswinning gerelateerde) thema's, initiatieven en projecten. Dit vanuit het besef dat we alleen in goede verbinding met elkaar kunnen komen tot een uitvoering die recht doet aan en aansluit op de behoeften van gedupeerden. Een uitvoering die bovendien niet bestreden, maar juist mede-gedragen en gesteund wordt door de regio.

Onafhankelijk

Het IMG koestert zijn onafhankelijke positie. Het kan ook niet anders, het is onderdeel van ons DNA. Maar, de invulling van die onafhankelijkheid verandert. Bij de start van het IMG was het (mede op aandringen van maatschappelijke organisaties en de regio) belangrijk om afstand tot het Ministerie te bewaren. Dat heeft er ook toe geleid dat er nauwelijks geïnvesteerd is in het bouwen aan een duurzame relatie die tegen een stootje kan. Dat heeft het IMG kwetsbaar gemaakt en zorgde er mede voor dat er in Den Haag vaker over dan met het IMG gesproken werd. Het zorgde er ook voor dat onze invloed op het beleid marginaal was. Inmiddels is zonneklaar geworden dat samenwerking cruciaal is om tot kwalitatief goed en uitvoerbaar beleid te komen. De intensieve samenwerking met het Ministerie van EZK bij de uitwerking van de Kabinetsmaatregelen naar aanleiding van parlementaire enquête heeft dat aangetoond.

Waardevolle kennis om te delen

Bijna zes jaar IMG heeft geleid tot waardevolle kennis over onder meer het in extreem korte tijd opzetten van een omvangrijke hersteloperatie en -organisatie, over het ontwikkelen van grootschalige regelingen die tegelijk persoonlijk moeten zijn, die voortvarend en zorgvuldig uitgevoerd moeten worden, over de do's en dont's bij het afhandelen van honderdduizenden aanvragen voor verschillende schaderegelingen. Ook is er unieke kennis opgebouwd over bodembeweging door gaswinning, de schades aan gebouwen die daar wel of niet het gevolg van zijn, de wijze waarop schades vastgelegd en beoordeeld, over de juridische aspecten van schadeafhandeling en ga zo maar door. Het IMG voelt het als een plicht deze kennis vast te leggen, te verdiepen en te delen met andere instellingen en organisaties. Vanzelfsprekend is en blijft de kernopgave leidend en is kennisdeling een belangrijke, maar wel secundaire opdracht.

Ambities 2024

Topprioriteit

Groningers en Drenten moeten in 2024 op een eenvoudige manier een aanvraag voor schadevergoeding kunnen doen. Op basis van begrijpelijke informatie en waar mogelijk ondersteund door het IMG, kunnen zij een weloverwogen keuze maken voor één van de (op basis van Nij Begun aangepaste) mogelijkheden voor de afhandeling van fysieke schade. Daarbij kiezen we ervoor om eerst de lopende en vervolgens de nieuwe aanvragen af te handelen. Daarna voeren we de aanpassing en aanvulling van de vaste vergoeding door. Conform onze kernopgave ligt onze focus op waar de impact van de gevolgen van de gaswinning het grootst is. Het moge duidelijk zijn dat de implementatie van de Nij Begun-maatregelen voor ons topprioriteit heeft in 2024. Daarbij zijn we ons ervan bewust dat de ambities en gestelde doelen niet allemaal in één jaar gerealiseerd zijn.

Andere prioriteiten

Tegelijkertijd is er in 2024 aandacht voor een bredere invoering van Duurzaam Herstel². Ook het terugbrengen van het aantal langlopende bezwaren en het voorkomen van nieuwe is één van de prioriteiten voor dat jaar. Daarnaast gaan we de aanpak van de mestkelders intensiveren en maken we een belangrijke start met de afhandeling van de waardedaling bij 'niet woningen'. Tenslotte zetten we in op de verdere verdieping en eventuele uitbouw van de samenwerking met de NCG en de regio.

'Hoe we het doen' verandert

In 2024 gaat het niet alleen om wat we doen, zeker zo belangrijk is hoe we het doen. En ook dat willen we anders doen. Want we willen naar een daadwerkelijk mildere, makkelijkere en menselijkere afhandeling van schade en willen dat bovendien eenvoudiger en efficiënter doen. Cruciaal daarbij is dat we, nog meer dan voorheen, de burger als begin- en eindpunt van ons doen en laten beschouwen en behandelen, zodat dat de burger zich daadwerkelijk gehoord en geholpen voelt. Wij zetten in op een meer persoonlijke aanpak (vanuit de wetenschap dat we niet iedereen persoonlijk kunnen benaderen). Integraal en op maat stellen we de medewerkers daartoe ook echt in staat. Dat doen we door goed te kijken naar welke aanpassingen in de structuur eventueel nodig zijn, een cultuur te creëren waarin dit gestimuleerd wordt, een leiderschapstijl te ontwikkelen die het goede voorbeeld geeft en de medewerkers meer mandaat en verantwoordelijkheid te geven. We gaan ervaring opdoen door te beginnen bij de burger en die zo integraal mogelijk te helpen en waar gewenst te begeleiden bij de aanvraag en afhandeling van zijn schade. Ook starten we, in samenwerking met de NCG en gemeenten, met een gebiedsgerichte aanpak om zo een benadering gestalte te geven volledig vanuit het perspectief van de bewoner en de lokale gemeenschap.

² Bij herstel zoeken we, als het maar even kan, naar mogelijkheden om hierbij duurzame middelen, methoden en oplossingen toe te passen.

't Is 'n mooie oavend in maai,
'n Kou houst doeknekt in 't gruinlaand,
Ik heb veur d'eerste maal verkeren,
En vuil de vonken van dien haand

2024 moet voor Groningers en Drenten die te maken hebben met de gevolgen van de gaswinning **merkbaar anders zijn dan de jaren ervoor**

Doelstellingen 2024

Burgers

2024 moet voor Groningers en Drenten die te maken hebben met de gevolgen van de gaswinning merkbaar anders zijn dan de jaren ervoor. Zij moeten merken dat milder, makkelijker en menselijker vorm en inhoud hebben gekregen bij de afhandeling van aardbevingsschade door het IMG.

Wij willen dat de burger in de kern van het aardbevingsgebied zich het meest geholpen, gehoord en begrepen voelt. Dat moet het resultaat zijn van de extra focus die wij hebben voor dat gebied en voor het verhelpen van de meest complexe en langlopende dossiers. Bovendien stellen wij ons ten doel om burgers in de kern, die nog altijd geen aanvraag voor schadeherstel of -vergoeding gedaan hebben,

te bereiken, te informeren over waar zij recht op hebben en waar nodig te ondersteunen bij het doen van een aanvraag. Bij de burgers buiten de kern zien wij over het algemeen een toegenomen tevredenheid over de wijze waarop hun schademelding is afgehandeld.

De tevredenheid van burgers monitoren wij over een lange periode en daarom beginnen we met een nulmeting. We stellen ons ten doel ieder jaar beter te scoren. Tegelijkertijd meten we ook de inspanning die wij plegen in fte, techniek, geld etc.

In 2024 werken wij de gebiedsgerichte aanpak uit en starten wij een pilot. We zetten in op een versnelling van de doorlooptijden van alle regelingen.

Medewerkers

We vragen veel van onze medewerkers. De overgrote meerderheid kiest voor het IMG om van betekenis te zijn bij het herstellen van de schade die de gaswinning aan mensen en de regio heeft aangericht. Medewerkers kiezen voor een baan die ertoe doet en tonen grote betrokkenheid, terwijl zij in de buitenwereld geregeld op weinig waardering en erkenning voor hun werk kunnen rekenen. In 2024 doen we er alles aan om de medewerkers betrokken te houden bij, en tevreden te laten zijn over, het werken bij een veranderend IMG. Dat doen we door hen te betrekken bij nieuwe ontwikkelingen en ruimte te geven in de uitvoering van het werk.

Tegelijkertijd doen wij er alles aan om medewerkers te laten merken dat er nieuwe kansen zijn voor persoonlijke en vakmatige ontwikkeling. Zij ervaren meer variatie in hun werk, meer ruimte voor eigen initiatief en meer mandaat. Voor zowel (vak)inhoudelijke als personele aangelegenheden en vraagstukken kunnen zij terecht bij hun managers. Managers die meer dan voorheen de verantwoordelijkheid krijgen om medewerkers te stimuleren en te inspireren gewenste veranderingen mede vorm te geven. Tenslotte sturen we in 2024 op een betere balans tussen vaste medewerkers en ingehuurd medewerkers en zoeken we vooral medewerkers uit de regio.

De wilde plannen dij ik haar,
Komt sikkom niks meer van terecht,
Totdat de nacht van 't Hoogelaand,
'n Donker klaid over ons legt,
Dat is mien laand, mien Hoogelaand...

Colofon

De tekst bij de foto's is afkomstig uit het nummer *Het Hoogelaand* van Ede Staal.